

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2014,

kterým se mění zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 406/2001 Sb., zákona č. 212/2002 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 280/2004 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 120/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 230/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 156/2010 Sb., zákona č. 160/2010 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 41/2011 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 139/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 37/2012 Sb., zákona č. 254/2012 Sb., zákona č. 227/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb. a zákona č. .../2014 Sb., se mění takto:

1. V § 3 odst. 4 se za větu první vkládá věta „Souhrn zůstatků vkladů člena spojený s úrokem nebo obdobnou výhodou nesmí překročit desetinasobek souhrnu jeho splaceného základního členského vkladu a splaceného dalšího členského vkladu.“.

2. V § 3 odstavec 5 včetně poznámek pod čarou č. 45 a 46 zní:

„(5) Družstevní záložna může poskytnout jednomu členovi, členům, kteří jsou ekonomicky spjatými osobami,⁴⁵⁾ nebo členům, kteří jsou osobami blízkými podle občanského zákoníku⁴⁶⁾, úvěr do úhrnné výše 30 000 000 Kč.

---

⁴⁵⁾ Čl. 4 odst. 1 bod 39 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013.

⁴⁶⁾ § 22 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.“.

3. V § 4b odst. 1 se věta druhá nahrazuje větami „Základní členský vklad činí alespoň 1 000 Kč. Členství v družstevní záložně vznikne nejdříve splacením základního členského

vkladu.“.

4. V § 4b odst. 2 se slova „a souhlasí-li s tím členská schůze“ zrušují, slovo „pětinásobkem“ se nahrazuje slovem „násobkem“ a slova „do 90 dnů ode dne udělení souhlasu členskou schůzí“ se zrušují.

5. V § 4b se na konci odstavce 4 doplňuje věta „Pro výplatu majetkového vypořádání se § 4c odst. 2 použije obdobně.“

Celex: 32013R0575 (čl. 29, 77 a 78)

6. V § 4c se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Družstevní záložna odloží výplatu vypořádacího podílu, anebo jeho části, pokud by výplata mohla ohrozit plnění požadavků podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího obezřetnostní požadavky³⁸⁾, zejména s přihlédnutím ke skutečnostem podle čl. 10 odst. 3 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 241/2014, a to na dobu, než pominou důvody, pro které byla výplata odložena.“.

Celex: 32013R0575 (čl. 29, 77 a 78)

7. V § 8 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňují se odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Bilanční suma družstevní záložny nesmí překročit 5 000 000 000 Kč.

(3) Souhrnná bilanční suma družstevních záložen, které jsou ovládány stejnou osobou nebo osobami jednajícími ve shodě, nesmí překročit 5 000 000 000 Kč.“.

8. V § 10 odst. 1 písm. a) se číslo „10“ nahrazuje číslem „20“ a slova „20 % souhrnu“ se nahrazují slovy „30 % souhrnu“.

9. V § 14 odst. 1 se na konci textu věty druhé doplňují slova „; procentní sazba příspěvku družstevní záložny činí dvojnásobek procentní sazby příspěvku banky“.

10. V § 28g se za odstavec 3 vkládají nové odstavce 4 až 6, které znějí:

„(4) Pokud Česká národní banka zjistí, že bilanční suma družstevní záložny překročila 5 000 000 000 Kč, uloží záložně opatření k nápravě a poskytne přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy, a to nejvýše 1 rok. Nejednají-li družstevní záložna v této lhůtě nápravu, Česká národní banka jí odejme povolení.

(5) Pokud Česká národní banka zjistí, že souhrnná bilanční suma družstevních záložen uvedených v § 8 odst. 3 překročila 5 000 000 000 Kč, uloží těmto družstevním záložnám opatření k nápravě a poskytne přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy, a to nejvýše 1 rok. Nejednají-li dotčené družstevní záložny v této lhůtě nápravu, Česká národní banka odejme povolení všem družstevním záložnám uvedeným v § 8 odst. 3.

(6) V době řízení o žádosti družstevní záložny o souhlas se změnou právní formy na akciovou společnost a řízení o udělení bankovní licence podle zákona upravujícího činnost bank se neuplatní postupy uvedené v odstavcích 4 a 5.“.

Dosavadní odstavce 4 a 5 se označují jako odstavce 7 a 8.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Na družstevní záložnu, která podá žádost o souhlas se změnou právní formy na akciovou společnost podle § 13 odst. 5 zákona č. 87/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a která současně podá žádost o udělení bankovní licence podle § 4a zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, se do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nepoužije ustanovení o minimální výši základního kapitálu podle § 4 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V takovém případě se k souhlasu se změnou právní formy a k udělení bankovní licence podle § 4a zákona č. 21/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, požaduje základní kapitál ve výši odpovídající částce alespoň 5 000 000 EUR. Družstevní záložna zároveň se žádostí o bankovní licenci, podanou ve lhůtě podle věty první, předloží ke schválení České národní bance reálný pětiletý plán navýšení základního kapitálu od okamžiku udělení bankovní licence; plán nepředkládá v případě, že její základní kapitál činí nejméně 500 000 000 Kč. Neplnění plánu navýšení základního kapitálu schváleného Českou národní bankou nebo neplnění podmínek, za nichž byl tento plán schválen, je nedostatkem v činnosti podle zákona upravujícího činnost bank.
2. Na banku vzniklou změnou právní formy družstevní záložny podle v bodu 1 se po dobu 5 let ode dne udělení bankovní licence nepoužije ustanovení o minimální výši základního kapitálu podle § 4 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů; výše základního kapitálu této banky však nesmí klesnout pod částku odpovídající 5 000 000 EUR. Česká národní banka odejme bankovní licenci, jestliže zjistí, že tato banka nenavýšila svůj základní kapitál do výše uvedené v § 4 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, do 5 let ode dne udělení bankovní licence, nejde-li o banku v nucené správě.
3. Činnost uvedenou v § 3 odst. 5 zákona č. 87/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, vykonávanou na základě smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, je družstevní záložna povinna ukončit nejpozději do 31. prosince 2017. Závazky z těchto smluv zaniknou nejpozději do 31. prosince 2017, ledaže se subjekt těchto závazků stane členem družstevní záložny.
4. Člen družstevní záložny uvede výši svého základního členského vkladu do souladu se stanovami družstevní záložny ve lhůtě uvedené v těchto stanovách; výše základního členského vkladu však musí dosáhnout alespoň 1 000 Kč ke dni nabytí účinnosti čl. I bodu 3. Není-li tato povinnost splněna, členství v družstevní záložně zaniká a související vklady a úvěry musí být vypořádány nejpozději do 31. prosince 2020; do doby vypořádání nelze vklady zvyšovat s výjimkou připsovaných úroků a úvěry zvyšovat nad rámec původních smluvních podmínek.

5. Ustanovení § 3 odst. 4 věty druhé zákona č. 87/1995 Sb., ve znění účinném od 1. července 2015, se nepoužije ve vztahu k souhrnu vkladů spojených s úrokem nebo obdobnou výhodou, které člen vložil do družstevní záložny před 1. červencem 2015, do dne, kdy dojde k prodloužení splatnosti těchto vkladů nebo k jejich zvýšení; přitom se nepřihlíží k připisovaným úrokům. Na takový souhrn vkladů se od 1. ledna 2018 použije ustanovení § 3 odst. 4 věta druhá zákona č. 87/1995 Sb., ve znění účinném od 1. července 2015, v případě, že souhrn splaceného základního členského vkladu a splaceného dalšího členského vkladu člena družstevní záložny nepřesáhne 20 000 Kč. Použije-li se na souhrn vkladů člena družstevní záložny uvedených ve větě první omezení podle § 3 odst. 4 věty druhé zákona č. 87/1995 Sb., ve znění účinném od 1. července 2015, nenáleží členovi družstevní záložny úrok ani obdobná výhoda z části souhrnu vkladů, která převyšuje stanovené omezení.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2015, s výjimkou ustanovení čl. I bodu 1, které nabývá účinnosti dnem 1. července 2015, a ustanovení čl. I bodů 2, 3, 7 a 10, která nabývají účinnosti dnem 1. ledna 2018.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

I. OBECNÁ ČÁST

A. Zhodnocení platného právního stavu Závěrečná zpráva zhodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (viz příloha k důvodové zprávě).

B. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Důvod předložení návrhu zákona a jeho základní charakteristika

Návrh zákona novelizuje zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“).

Návrh předkládané novely zákona o spořitelních a úvěrních družstvech byl připraven Ministerstvem financí ve spolupráci s Českou národní bankou. Navrhovaná právní úprava nemá dopad ve vztahu k rovnosti mužů a žen a není tedy v rozporu se zákazem diskriminace.

Níže jsou popsány hlavní principy navrhované právní úpravy:

1. Stanovení horního limitu na velikost bilanční sumy družstevní záložny

Ve stávajícím znění zákona o spořitelních a úvěrních družstvech není stanovena žádná hranice určující limit velikosti, který již družstevní záložna nesmí překročit. FSAP MMF doporučila, aby byla družstevním záložnám v České republice taková hranice stanovena. V případě jejího překročení by se družstevní záložna měla transformovat na banku či pokračovat ve své činnosti bez možnosti dalšího růstu.

Z hlediska předkladatele zákona se zdá být vhodným řešením stanovení horního limitu na velikost bilanční sumy družstevní záložny ve výši 5 miliard Kč. Úroveň limitní hranice ve výši 5 miliard Kč je odvozena z jednoho z mezinárodně uznávaných standardů WOCCU, podle kterého by měl základní kapitál družstevní záložny odpovídat 10 % bilanční sumy. Družstevní záložna s bilanční sumou dosahující limitní hranice by tak měla dle standardů WOCCU držet kapitál dosahující 500 milionů Kč, což je minimální úroveň základního kapitálu banky. Transformace družstevní záložny na banku, by pak neměla být z pohledu splnění požadavku minimálního základního kapitálu problematická.

Stanovení limitu velikosti bilanční sumy družstevní záložny a na něj navazující povinná transformace na banku u těch družstevních záložen, které limit překročí, zajistí, že ty instituce, které se svou velikostí, způsobem řízení a produktovou nabídkou podobají bankám, budou vykonávat svou činnost jako banky, tedy akciové společnosti. Česká republika tímto naplní doporučení FSAP MMF. Transformací velkých, resp. i středně velkých družstevních záložen na banky dojde k omezení negativního vlivu rizikovosti sektoru družstevních záložen na Fond pojištění vkladů (dále jen „Fond“) a tedy ke stabilizaci trhu.

Družstevním záložnám, které se nebudou chtít transformovat na banky a jejichž bilanční suma překročí hranici 5 miliard Kč či se k této hranici bude blížit, budou mít přechodné období 36 měsíců od účinnosti návrhu tohoto zákona, aby upravily své vnitřní postupy a mechanismy tak, aby snížily svou bilanční sumu, případně aby zvážily a implementovaly jiné kroky jak snížit svou bilanční sumu do doby, než nabude účinnosti ustanovení stanovující horní limit bilanční sumy družstevních záložen.

2. Umožnění postupné transformace na banku

Družstevním záložnám, které do dvanácti měsíců od účinnosti navrhovaného zákona podají žádost o přeměnu právní formy na akciovou společnost podle ustanovení § 13 odst. 5 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a žádost o udělení bankovní licence podle ustanovení § 4a zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“) a zároveň s těmito žádostmi předloží ke schválení České národní bance reálný pětiletý plán na navýšení základní kapitálu banky od okamžiku udělení bankovní licence, bude umožněna postupná transformace na banku.

Tato postupná transformace spočívá ve skutečnosti, že družstevní záložně, která splní výše zmíněná kritéria, bude umožněno získat bankovní licenci s nižším základním kapitálem, než vyžaduje ustanovení § 4 odst. 1 zákona o bankách. Namísto základního kapitálu 500 miliónů Kč bude postačovat základní kapitál ve výši odpovídající alespoň částce 5 miliónů EUR, což je minimální výše základního kapitálu, kterou požaduje směrnice CRDIV po úvěrových institucích. Výše základního kapitálu stanovená v ustanovení § 4 odst. 1 zákona o bankách je národním specifikem a je výrazně vyšší, než kterou požadují evropské předpisy. Takto transformovaná družstevní záložna na univerzální banku tedy nebude muset splnit jednu z obligatorních náležitostí požadovaných zákonem o bankách, kterou je potřeba naplnit k udělení bankovní licence, tj. podle § 4 odst. 5 písm. b) zákona o bankách - splacení základního kapitálu v plné výši 500 miliónů Kč.

Takto transformovaná družstevní záložna na banku bude mít ovšem povinnost postupovat podle reálného pětiletého plánu schváleného Českou národní bankou, tedy postupně navyšovat základní kapitál tak, aby do pěti let od udělení bankovní licence dosahovala výše jejího základního kapitálu částky 500 miliónů Kč a tím odpovídala výši stanovené v § 4 odst. 1 zákona o bankách. Česká národní banka bude mít možnost v rámci licenčního řízení posoudit reálnost předpokládané přeměny družstevní záložny na banku.

Pokud takto transformovaná družstevní záložna na banku tuto svou povinnost nesplní a nenavýší ve stanovené lhůtě základní kapitál, bude jí Českou národní bankou odejmuta bankovní licence.

3. Úprava rozdělení zisku

Návrh zákona reaguje na rostoucí rizikovost sektoru družstevních záložen a navrhuje navýšit rizikový fond ze současných 20 % na 30 % s tím, že od účinnosti zákona bude družstevní záložna doplňovat rizikový fond o 20 % z ročního zisku po zdanění (oproti současným 10 % z ročního zisku po zdanění). Tyto příspěvky do rizikového fondu bude družstevní záložna doplňovat po dobu, než výše rizikového fondu dosáhne částky nejméně 30 % souhrnu nesplacených úvěrů a záruk poskytnutých družstevní záložnou (oproti současným 20 %).

4. Zvýšení příspěvků družstevních záložen do Fondu pojištění vkladů

V současné době odkazuje zákon o spořitelních a úvěrních družstvech u Fondu v plném rozsahu na obdobné použití pravidel pro banky, včetně výše příspěvku do Fondu. Jeho výše tak činí shodně s bankami:

- 0,04 % z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů za příslušné kalendářní čtvrtletí, pokud je objem prostředků ve Fondu nižší než 1,5 % celkového objemu pohledávek z vkladů,
- 0,01 % z průměru objemu pojištěných pohledávek z vkladů v ostatních případech.

Toto pravidlo je upraveno v § 41c odst. 8 a 9 zákona o bankách; výpočet průměrného vkladu upravuje odst. 6 téhož ustanovení.

Shodná výše příspěvku družstevních záložen a bank však neodpovídá rozdílnému rizikovému profilu a rozdílům v podnikání družstevních záložen a bank. Jak potvrdilo hodnocení finančního sektoru FSAP MMF v roce 2012, „mají družstevní záložny bez ohledu na svoji malou velikost sektoru potenciál neúměrně velkého dopadu na Fond“. Ve srovnání s bankami trpí neefektivitou danou malým rozsahem činností. Minimální (i skutečný) základní kapitál je podstatně nižší než u bank, vyšší je podíl úvěrů v selhání a nižší je míra tvorby opravných položek.

Výše náhrad za pojištěné vklady odpovídá evropské směrnici o pojištění vkladů, která platí pro banky i družstevní záložny. Výše příspěvků do Fondu je však plně v gesci České republiky. Navrhuje se proto, aby podobně, jako jsou odlišeny příspěvky stavebních spořitelů a bank (příspěvek stavebních spořitelů jakožto méně rizikových subjektů je nastaven na polovinu příspěvku bank a družstevních záložen), byly odlišeny i příspěvky bank a družstevních záložen s tím, že příspěvky družstevních záložen by byly vyšší, a to přiměřeně jejich vyšší rizikovosti. Navrhuje se pouze změna procentní sazby příspěvku (z dnešních 0,04% na 0,08% za kalendářní čtvrtletí, za předpokladu neměnnosti výše příspěvků pro banky). Technika výpočtu, vč. výpočtové základny, však zůstává beze změn.

5. Úprava předmětu podnikání družstevní záložny v oblasti poskytování úvěrů

V zájmu omezení rizik spojených s koncentrací, většími expozicemi záložen a posílení prvku vzájemnosti upravuje návrh zákona předmět podnikání družstevní záložny tak, že vedle přijímání vkladů od svých členů poskytuje úvěry svým členům do úhrnné výše maximálně 30 mil. Kč jednomu členovi. Jedná se tedy o limit pro všechny úvěry poskytnuté danému členovi, nikoli o limit pro jeden úvěrový případ.

Důvody pro tuto úpravu jsou následující:

- bude implementováno doporučení FSAP MMF,
- zpřesnění úpravy předmětu podnikání v podobě omezení výše úvěru odpovídá družstevní povaze záložen,
- lze předpokládat pozitivní vliv na rizikovost úvěrového portfolia jednotlivých družstevních záložen, protože právě u vyšších a středních úvěrů je vykazován největší podíl úvěrů v selhání,
- úvěrové portfolio družstevních záložen bude mít vyšší granularitu, neboť úvěrová činnost již nebude koncentrována na omezený okruh dlužníků s vysokými částkami úvěrů,
- úvěrové portfolio družstevních záložen tvořené retailovými expozicemi (resp. úvěry s nižšími nominálními částkami) bude odpovídat charakteru družstevní záložny jako typu úvěrové instituce využívající výhod snížených požadavků na počáteční kapitál podle směrnice CRD,
- sníží se absolutní výše dopadu nesplacení jednoho úvěru (problém jediného příjemce úvěru se projeví výrazně méně na stabilitě celé družstevní záložny), což dále sníží riziko koncentrace, kterému může být družstevní záložna za stávajícího právního rámce vystavena.

6. Úprava předmětu podnikání družstevní záložny - striktní dodržování principu členství

Návrh zákona nově nepřipouští poskytování produktů a služeb družstevní záložnou pro osoby, které nejsou jejími členy. Osoby, které jsou dnes uvedené v § 3 odst. 5 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, se mohou stát členy za obecných podmínek upravujících činnost těchto osob. Návrh zákona v přechodném opatření řeší otázku vkladů a úvěrů, které budou sjednané do doby nabytí účinnosti opatření.

Důvody pro tuto úpravu jsou následující:

- naplnění doporučení FSAP MMF a WOCCU,
- posílení členského principu a principu vzájemnosti,
- odstranění nedůvodného rozdílu mezi osobami soukromého a veřejného práva při čerpání finančních služeb,

- v případě trvalého zájmu osob veřejného práva o čerpání služeb družstevní záložny musí tyto osoby vstoupit do záložen jako členové, což posílí jejich kontrolu nad řízením družstevní záložny a v kombinaci s minimálním členským vkladem také posílí kapitál družstevní záložny.

7. Nastavení podmínek pro výši členského vkladu

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech doposud stanovil pouze obecný požadavek na to, aby každý člen družstevní záložny vložil peněžitý členský vklad s tím, že výše základního členského vkladu má být pro každého člena stejná. Vyšší členský vklad bylo možné realizovat formou dalšího členského vkladu. Běžnou praxí se staly velice nízké členské vklady v řádu jednotek až stovek korun, které nevedly k finanční zainteresovanosti členů družstevních záložen na řádné správě a řízení družstevní záložny či na výsledcích jejího hospodaření. Společně s tím, že depozita členů u družstevní záložny spadají pod zákonné pojištění vkladů s výplatou náhrady ve výši celého depozita a úroků až do výše ekvivalentu 100 tisíc EUR, byl značně umocněn morální hazard.

Návrh zákona zavádí minimální výši základního členského vkladu na 1 tis. Kč a dále zavádí omezení výše úročených depozit jednoho člena u dané družstevní záložny na desetinásobek souhrnné výše základního členského vkladu a dalšího členského vkladu.

Důvodem navrženého opatření je posílení finanční zainteresovanosti členů na řádné správě, řízení družstevní záložny a výsledcích jejího hospodaření. Toto opatření by také mělo omezit morální hazard vyplývající ze zapojení depozit u družstevní záložny do zákonného pojištění vkladů. Návrh se však nedotýká neúročených depozit, tedy typicky zůstatků na účtech určených k realizaci běžného platebního styku, a to z důvodu eliminace negativních dopadů opatření na členy, kteří využívají produktů a služeb družstevních záložen zejména k realizaci tuzemského či zahraničního platebního styku a u kterých není nutné posilovat jejich zainteresovanost na činnosti družstevní záložny či eliminovat morální hazard. Vyjmutí neúročených depozit také umožní družstevní záložně připsat příchozí platbu na účet, aniž by došlo k porušení pravidla dle navrženého opatření (bude-li tato příchozí částka přesahovat stanovený limit dle navrženého opatření, bude připsána, avšak nebude úročena).

Z důvodu eliminace možného negativního dopadu v podobě odlivu depozit je omezení výše úročených depozit aplikováno v plné míře na depozita vložená po nabytí účinnosti příslušného ustanovení, zatímco u dříve vložených depozit, u kterých následně nedojde k prodloužení jejich splatnosti či jejich zvýšení, se pravidlo aplikuje s časovým odstupem a navíc pouze v případě, kdy souhrn základního členského vkladu a dalšího členského vkladu nedosáhne částky 20 tisíc Kč.

8. Vypořádací podíl

Doplňuje se chybějící adaptace CRR, zejména v čl. 29 (podmínky kapitálových nástrojů osob z družstevního sektoru) a čl. 77 a 78 (podmínky pro snížení kapitálu a souhlas orgánu dohledu) a prováděcích regulačních technických norem pro kapitálové požadavky na instituce

((EU) č. 241/2014). V praxi jde jak o podmínku předchozího souhlasu ČNB s vyplacením vypořádacího podílu, resp. majetkovým vypořádáním po snížení dalšího členského vkladu, tak o oprávnění družstevní záložny pozastavit finanční vypořádání na nezbytnou dobu a ze stanovených důvodů. Tyto důvody spočívají především v plnění obezřetnostních ukazatelů, jako jsou kapitálové poměry, likviditní ukazatele, pákový poměr apod. Souhlas s vyplacením lze podle uvedených regulačních technických norem udělit i paušálně pro určité skupiny odkupů nebo výplat a v omezeném objemu.

Výše uvedené platí jak pro vypořádací podíl jako takový (§ 4c odst. 2), tak pro majetkové vypořádání při snížení dalšího členského vkladu (§ 4b odst. 4).

Tato úprava nemá vliv na zánik členství, k tomu dojde dříve v souladu s úpravou v zákoně o obchodních korporacích a ve stanovách.

C. Nezbytnost a cíle předložení návrhu zákona

Mise FSAP Mezinárodního měnového fondu (dále jen „FSAP MMF“) provedla v roce 2011 hodnocení stability úvěrových institucí v České republice. Mise FSAP MMF ve vztahu k sektoru družstevních záložen dospěla k závěru, že na rozdíl od zahraničí je průměrná velikost družstevních záložen v České republice výrazně větší a neplní sociální funkci. Dle FSAP MMF družstevní záložny v České republice nefungují na neziskovém principu, nýbrž provozují svou činnost jako ziskově orientované podnikatelské subjekty vlastněné úzkým okruhem osob. Družstevní záložny přímo konkurují bankám, ale trpí vůči nim konkurenční nevýhodou, s ohledem na malý rozsah činností, které provozují. Sektor družstevních záložen zaznamenal v posledních letech výrazný růst, který do značné míry pramenil z nivelizace rizika napříč institucemi přijímajícími vklady v důsledku jednotného pojištění vkladů.

Mise FSAP MMF doporučila České republice stanovit pro stávající družstevní záložny limit, jehož překročení by pro daný subjekt znamenal povinnost požádat o transformaci právní formy a o bankovní licenci, respektive upravit regulaci sektoru družstevních záložen směrem k jeho dlouhodobé stabilizaci. Zavedení limitu a povinnou přeměnu na banky doporučuje zejména s ohledem na skutečnost, že hlavní činnosti největších družstevních záložen v České republice jsou stejné jako v případě bank. Dále doporučuje důkladně naplánovat proces transformace na banku a při udělení bankovní licence neposuzovat pouze splnění obezřetnostních požadavků kladených na banky, ale také posuzovat řídicí a kontrolní systém subjektu, který podstupuje transformaci. Mise FSAP MMF dále doporučuje přísněji regulovat subjekty, které tuto hranici nepřekročí, a to v souladu s mezinárodní praxí (zejména principy World Council of Credit Unions, dále jen „WOCCU“). Zároveň navrhuje upravit proces licencování a posílit dohled nad sektorem družstevních záložen ze strany České národní banky. Pro subjekty, které nadále zůstanou družstevními záložnami, by mělo být stanoveno přechodné období, během kterého by buď přizpůsobily svou činnost nové regulaci, anebo by ukončily svou činnost.

Mezinárodně uznávané principy WOCCU a principy Mezinárodního družstevního svazu (International Co-operative Alliance, dále jen „ICA“) spočívají zejména v oblasti demokratické struktury družstevních záložen, která určuje, že všichni členové družstevní

záložny mají stejná hlasovací práva bez ohledu na výši jejich vkladů nebo objemu obchodů, členství je dobrovolné a přístup k němu je umožněn všem bez diskriminace. Další principy spočívají v naplnění sociálního cíle družstevní záložny, kdy zisk z činnosti by měl být spravedlivě rozdělen mezi členy nebo směřován do tvoření rezerv a zlepšení řízení družstevní záložny, či v zachování vnitřního řízení, kdy spořitelní a úvěrní družstva mají poskytovat své služby výhradně členům družstva, a to na neziskovém principu. Většina mezinárodně uznávaných principů v České republice ovšem není dodržována, jelikož družstevní záložny neplní sociální funkci a provozují činnost jako ziskově orientované subjekty.

S ohledem na výše popsané problémy systémové povahy sektoru družstevních záložen vyvstala potřeba navrhnout legislativní změny, které by zabránily dalšímu růstu velikosti subjektů v sektoru družstevních záložen, přiblížily je mezinárodně uznaným principům WOCCU a reagovaly tak na kritiku ze strany FSAP MMF. Cílem navržených legislativních změn je podpořit dlouhodobou udržitelnost sektoru družstevních záložen.

D. Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Předkládaný návrh zákona představuje značný zásah do sféry fungování sektoru družstevních záložen. Skutečnost, že návrh zákona obsahuje dlouhé přechodné ustanovení, by měla zajistit, že předkládaný návrh je v souladu s principem předvídatelnosti práva a rovnosti v podnikání.

E. Zhodnocení slučitelnosti návrhu zákona s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Sektor družstevních záložen je upraven směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (dále jen „směrnice CRDIV“), nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (dále jen „nařízení CRR“), které byly transponovány do zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, a dále do vyhlášky České národní banky č. 23/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, a směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů (dále jen „směrnice DGS“).

F. Zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami

Návrh zákona je plně slučitelný s mezinárodními smlouvami, kterými je ČR vázána, a s akty práva Evropských společenství.

G. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet

Z navrhovaného zákona nevyplývá zvýšení nároků na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty, zejména rozpočty obcí a krajů, protože z úpravy nevyplývají povinnosti ani opatření, jejichž zajištění by vyžadovalo vynaložení finančních prostředků.

H. Zhodnocení dopadů navrhované právní úpravy ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na ochranu soukromí a osobních údajů.

I. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava nepředstavuje korupční riziko.

V souladu s ustanovením § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny se navrhuje Poslanecké sněmovně, aby vzhledem k potřebnosti rychlého uvedení do praxe a zajištění dostatku času pro adaptaci trhu na nové podmínky vyslovila souhlas s návrhem zákona již v prvním čtení.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I - Změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

K bodu 1 (§ 3 odst. 4)

Tímto novelizačním bodem se nastavuje jedna ze dvou podmínek minimální výše členského vkladu člena družstevní záložny, a to tak, že souhrn zůstatků všech vkladů (ve smyslu depozit) daného člena, ze kterých je členovi vyplácen úrok či obdobná výhoda (např. odměna závislá na výši depozita), nesmí překročit desetinásobek souhrnu jeho základního členského vkladu a dalšího členského vkladu. Tato podmínka se uplatní v modifikované podobě v případě, kdy je vklad do záložny vložen ještě před účinností tohoto ustanovení (viz přechodná ustanovení). Výše uvedená podmínka se dále neuplatní u té části depozita, ze které není danému členovi vyplácen úrok či obdobná výhoda.

K bodu 2 (§ 3 odst. 5)

Tímto novelizačním bodem se zrušuje dosavadní odst. 5, který umožňoval, aby stát a jeho organizační složky, vyšší územní samosprávné celky a obce, právnické osoby jimi zřízené, nebo ve kterých jsou stát, vyšší územní samosprávné celky nebo obce výlučnými podílíky, a další veřejnoprávní korporace hospodařící s veřejnými prostředky využívali produktů a služeb družstevní záložny, aniž by byly jejími členy. Zrušení odst. 5 tedy zavádí striktní požadavek, aby družstevní záložna poskytovala produkty a služby pouze svým členům, jak je běžnou praxí a jak je doporučováno také misí FSAP MMF či mezinárodními standardy WOCCU. Současně dojde u předmětné skupiny osob k posílení členského principu, principu vzájemnosti a odstranění nedůvodného rozdílu mezi osobami soukromého a veřejného práva při čerpání finančních služeb.

Tímto novelizačním bodem zároveň dochází k úpravě předmětu podnikání družstevní záložny stanovením horního limitu úhrnné výše úvěrů poskytnutých jednomu členovi, a to ve výši 30 milionů Kč. Postup pro úvěrové smlouvy uzavřené před nabytím účinnosti tohoto opatření je řešen v příslušném přechodném ustanovení. Limit se bude uplatňovat i na poskytování úvěrů ekonomicky nebo jinak se členem spjatým osobám a osobám blízkým člena družstevní záložny.

K bodu 3 (§ 4b odst. 1)

Tímto novelizačním bodem dochází k doplnění ustanovení odst. 1 o novou podmínku minimální výše základního členského vkladu, a to ve výši 1 tisíc Kč.

Dále tímto novelizačním bodem dochází k zavedení pravidla, že členství v družstevní záložně vznikne nejdříve splacením základního členského vkladu. Tím dojde k zamezení riziku

obcházení požadavku na základní členský vklad, ke kterému by mohlo dojít odležením jeho splatnosti.

K bodu 4 (§ 4b odst. 2)

Obecná úprava družstva v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) nepodmiňuje vložení dalšího členského vkladu člena družstva souhlasem členské schůze. Tímto novelizačním bodem dochází ke sjednocení dikce zákona upravujícího družstevní záložny se zákonem o obchodních korporacích. Analogicky je vypuštěna časová lhůta pro splacení dalšího členského vkladu, jejíž běh byl navázán na okamžik udělení souhlasu členskou schůzí.

Tímto novelizačním bodem dále dochází k nahrazení neproporcionálního požadavku „celočíslného pětinasobku“ výše dalšího členského vkladu tak, že bude postačovat, aby další členský vklad byl roven násobku základního členského vkladu.

K bodům 5 (§ 4b odst. 4) a 6 (§ 4c odst. 2)

Tyto novelizační body doplňují chybějící adaptaci na nařízení CRR, zejména v čl. 29 (podmínky kapitálových nástrojů osob z družstevního sektoru) a čl. 77 a 78 (podmínky pro snížení kapitálu a souhlas orgánu dohledu) a prováděcích regulačních technických norem pro kapitálové požadavky na instituce ((EU) č. 241/2014). V praxi jde jak o podmínku předchozího souhlasu ČNB s vyplacením vypořádacího podílu, resp. majetkovým vypořádáním po snížení dalšího členského vkladu, tak o oprávnění družstevní záložny pozastavit finanční vypořádání na nezbytnou dobu a ze stanovených důvodů. Tyto důvody spočívají především v plnění obezřetnostních ukazatelů, jako jsou kapitálové poměry, likviditní ukazatele, pákový poměr apod. Souhlas s vyplacením lze podle uvedených regulačních technických norem udělit i paušálně pro určité skupiny odkupů nebo výplat a v omezeném objemu.

Výše uvedené platí jak pro vypořádací podíl jako takový (§ 4c odst. 2), tak pro majetkové vypořádání při snížení dalšího členského vkladu (§ 4b odst. 4).

Tato úprava nemá vliv na zánik členství, k tomu dojde dříve v souladu s úpravou v zákoně o obchodních korporacích a ve stanovách.

K bodu 7 (§ 8 odst. 2 a 3)

Tímto novelizačním bodem dochází ke stanovení horního limitu bilanční sumy, který družstevní záložna nesmí překročit, a to ve výši 5 miliard Kč. Stanovení této horní hranice bilanční sumy, která nesmí být překročena, má za cíl zachovat sektor družstevních záložen pro subjekty, které se svojí velikostí odlišují od bank, zároveň omezit negativní vliv rizikovosti sektoru družstevních záložen na Fond a v konečném důsledku tedy zajistit stabilizaci trhu. Ustanovení odstavce 3 rozšiřuje zákaz překročení horního limitu bilanční sumy i pro družstevní záložny, které jsou ovládány jednou osobou či osobami jednajícími ve

shodě. V tomto případě se bude jednat o souhrnnou bilanční sumu všech družstevních záložen ovládaných výše zmiňovanou osobou nebo osobami.

Zároveň se jedná o legislativně technickou změnu reflektující přečíslování stávajícího textu novelizovaného ustanovení.

K bodu 8 (§ 10 odst. 1 písm. a))

Tento novelizační bod navyšuje rizikový fond z 20 % na 30 % souhrnu nesplacených vkladů a záruk poskytnutých družstevní záložnou. Navýšení rizikového fondu je potřeba zejména proto, že rizikovost a charakter některých úvěrů poskytovaných družstevními záložnami neodpovídá výši příspěvků do jejich rizikového fondu. Tento bod dále upravuje zrychlenou formu přispívání družstevních záložen do jejich rizikového fondu, kdy budou družstevní záložny doplňovat rizikový fond o 20 % z ročního zisku po zdanění (oproti stávajícím 10 %), a to po dobu, dokud výše rizikového fondu dosáhne výše odpovídající nejméně 30 % souhrnu nesplacených úvěrů a záruk poskytnutých družstevní záložnou. Tato navrhovaná změna nemá přímou souvislost s právem Evropské unie regulujícím sektor úvěrových institucí, tedy bankovní sektor i sektor družstevních záložen).

K bodu 9 (§ 14 odst. 1)

Současná procentní sazba příspěvku družstevních záložen do Fondu je shodná s procentní sazbou příspěvku bank. Toto nastavení ovšem neodpovídá odlišnosti v rizikovém profilu a podnikání družstevních záložen v porovnání s bankami. Z tohoto důvodu dochází k navýšení procentní sazby příspěvku družstevních záložen do Fondu, a to na dvojnásobek procentní sazby příspěvků, které do Fondu odvádějí banky. Tím dojde k zajištění toho, že příspěvky družstevních záložen budou přiměřené jejich vyšší rizikovosti oproti bankám. Důvodem pro okamžité nabytí účinnosti tohoto novelizačního bodu je skutečnost, že předkladatel návrhu je toho názoru, že zajištění přiměřenosti příspěvků družstevních záložen do Fondu je potřebné s ohledem na stávající rizikovost sektoru. S ohledem na Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU ze dne 16. dubna 2014 o systémech pojištění vkladů (přepřacované znění), která byla publikována v Úředním věstníku Evropské unie dne 12. června 2014 (text s významem pro EHP), bude mít toto opatření pouze dočasný charakter.

K bodu 10 (§ 28g odst. 4 až 6)

Tento novelizační bod rozšiřuje okruh případů, kdy Česká národní banka odejme povolení družstevní záložně, která porušuje pravidla upravená zákonem o spořitelních a úvěrních družstvech, a přímo souvisí s nově zavedenou povinností družstevní záložny dodržovat limit bilanční sumy pod hranicí 5 miliard Kč či povinností skupiny družstevních záložen dodržovat limit souhrnné bilanční sumy pod zákonem stanovenou hranicí. Pokud dojde k překročení tohoto limitu nově upraveného v ustanovení § 8 odst. 2 a 3 a družstevní záložna (či záložny) v přiměřené lhůtě poskytnuté jí Českou národní bankou (nejdéle však jeden rok) nezjedná nápravu, Česká národní banka odejme družstevní záložně povolení.

V případě, že družstevní záložna požádá o souhlas s přeměnou právní formy na akciovou společnost a o bankovní licenci, se v době povolovacího řízení výše popsany postup nebude uplatňovat.

Zároveň se jedná o legislativně technickou změnu, reflektující přečíslování stávajících odstavců novelizovaného ustanovení.

K čl. II – Přechodné ustanovení

K bodu 1

Tento bod přechodných ustanovení upravuje umožnění postupné transformace družstevní záložny na banku, pokud tato družstevní záložna splní zákonem stanovené předpoklady. Žádost o povolení přeměny právní formy na akciovou společnost a o udělení bankovní licence podle zákona o bankách musí být podána do 12 měsíců od účinnosti tohoto zákona a družstevní záložna musí současně s žádostmi o přeměnu právní formy a o udělení bankovní licence předložit ke schválení České národní bance reálný pětiletý plán navýšení základního kapitálu od okamžiku udělení bankovní licence. Pak bude této družstevní záložně umožněno získat bankovní licenci i s nižším základním kapitálem, avšak odpovídajícím částce nejméně 5 miliónů EUR, kterou požaduje směrnice CRDIV po úvěrových institucích, jakožto základní kapitál. Zároveň má Česká národní banka možnost uložit bance opatření k nápravě nebo sankční postih v případě, že banka nesplní schválený pětiletý plán navýšení základního kapitálu nebo podmínky, za nichž byl souhlas s tímto plánem udělen.

Podmínky postupné transformace družstevní záložny na banku jsou nastaveny pro všechny subjekty stejně, nebyl tedy zvolen individuální přístup. Tím navržené přechodné opatření zachovává rovné konkurenční podmínky (tzv. level playing field) pro všechny transformující se družstevní záložny.

K bodu 2

Tento bod přechodných ustanovení navazuje na předchozí bod a stanovuje, že na banku vzniklou postupnou transformací družstevní záložny se po dobu 5 let od udělení bankovní licence nevztahuje ustanovení o minimální výši základního kapitálu dle § 4 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, avšak minimální výše jejího základního kapitálu nesmí klesnout pod částku odpovídající 5 miliónům EUR.

Tento bod přechodných ustanovení zároveň upravuje povinnost České národní banky odejmout bankovní licenci za předpokladu, že banka vzniklá postupnou transformací družstevní záložny nenavýší do 5 let ode dne udělení bankovní licence svůj základní kapitál do výše 500 miliónů Kč, což je částka, která odpovídá výši základního kapitálu banky upravené v ustanovení § 4 odst. 1 zákona o bankách. Pokud se bude jednat o banku v nucené správě, Česká národní banka bankovní licenci neodejme a bude postupovat podle odpovídajících ustanovení zákona o bankách.

K bodu 3

Družstevní záložna nesmí od nabytí účinnosti návrhu zákona uzavírat nové smlouvy s nečleny. Tento bod přechodných ustanovení však dovoluje družstevní záložně pokračovat v poskytování produktů a služeb vyplývajících ze smluv uzavřených před nabytím účinnosti návrhu zákona s nečleny, a to po dobu dvou let. Poté závazky z těchto smluv zaniknou, ledaže se tyto původně nečlenové stanou členy dané družstevní záložny.

Dva roky poskytují klientům, kteří nejsou členy družstevní záložny, dostatek času na nalezení případného jiného poskytovatele takových služeb, anebo sjednání členství v dané družstevní záložně, a to i v případě, že by bylo nutné dodržet podmínky zákona o veřejných zakázkách.

K bodu 4

Tento bod přechodných ustanovení doplňuje body 4 a 7 návrhu zákona, kdy ukládá členu družstevní záložny povinnost uvést výši svého základního členského vkladu do souladu se stanovami družstevní záložny (jejich změnu vyžaduje bod 7 návrhu zákona) s tím, že výše jeho základního členského vkladu musí dosáhnout alespoň 1 tisíce Kč (upraveno bodem 4 návrhu zákona) ke dni 1. ledna 2018 (nabytí účinnosti bodů 4 a 7 návrhu zákona).

Dále je upraven postup pro případ, kdy člen družstevní záložny takto neučiní. V takovém případě členství daného člena zaniká a jeho vklady a úvěry musí být vypořádány do 31. prosince 2020, tedy 6 let po nabytí účinnosti návrhu zákona, resp. 3 roky po nabytí účinnosti bodů 4 a 7 návrhu zákona. Do doby vypořádání mohou být vklady nadále úročeny, ovšem na tyto vkladové účty již nesmí být vkládány další prostředky s výjimkou přisílaných úroků. U úvěrů pak nelze zvyšovat pohledávku z úvěru nad rámec původních smluvních podmínek.

K bodu 5

Tento bod přechodných ustanovení upravuje postup pro úročené vklady (ve smyslu depozit) vložené před nabytí účinnosti bodu 1 návrhu zákona. Tyto vklady mohou být úročeny až 3 roky po nabytí účinnosti návrhu zákona (resp. 2,5 roku od nabytí účinnosti bodu 1 návrhu zákona), a to bez ohledu na výši členského vkladu daného člena, ovšem pouze za podmínky, že nedojde k prodloužení splatnosti těchto vkladů či jejich zvýšení, s výjimkou přisílaných úroků. Po uplynutí výše uvedené tříleté lhůty od nabytí účinnosti návrhu zákona (resp. 2,5 leté lhůty od nabytí účinnosti bodu 1 návrhu zákona) se na tyto vklady uplatní zvýhodněný režim -

pravidlo maximální výše zůstatku těchto vkladů, ze kterých je členovi vyplácen úrok či obdobná výhoda, ve vztahu k souhrnu jeho základního členského vkladu a dalšího členského vkladu, se uplatní pouze v případě, kdy souhrn jeho základního členského vkladu a dalšího členského vkladu nedosáhne výše 20 tisíc Kč.

K čl. III – Účinnost

Návrh zákona nabývá účinnosti dne 1. ledna 2015 s výjimkou ustanovení čl. I bodu 1, které nabývá účinnosti dnem 1. července 2015, a bodů 2, 3, 7 a 10, která nabývají účinnosti dne 1. ledna 2018. Pozdější nabytí účinnosti ustanovení upravujících předmět podnikání družstevní záložny, minimální výši členského vkladu a horní limit bilanční sumy, vč. souvisejících legislativně technických změn zavádějících ustanovení upravující odnětí povolení za předpokladu, že bilanční suma družstevní záložny překročí limitní hranici bilanční sumy družstevní záložny a ta v přiměřené lhůtě nezjedná nápravu, poskytne družstevním záložnám dostatečně dlouhou dobu na rozhodnutí a implementaci opatření vedoucích k přizpůsobení se novým podmínkám.

V Praze dne 2. července 2014

předseda vlády

Mgr. Bohuslav Sobotka, v.r.

1. místopředseda vlády a ministr financí

Ing. Andrej Babiš, v.r.